

Groenblauwe schoolpleinen in Rotterdam

Natuur, water, ruimte en heel veel speelplezier. De groenblauwe schoolpleinen in Rotterdam bieden het allemaal. Zo realiseert de gemeente samen met scholen steeds meer leuke buitenspeelplekken. Kinderen uit de buurt kunnen er ook spelen.

GEZONDE
SCHOOL
PLEINEN

Een project van Jantje Beton
en IVN Natuureducatie

De gemeente Rotterdam

- ✓ Telt ruim 600.000 inwoners
 - ✓ Heeft ongeveer 225 basisschoolpleinen
 - ✓ Waarvan 40 groenblauwe schoolpleinen (2024)
 - ✓ Werkt sinds 2008 aan natuurrijke en speelse schoolpleinen
 - ✓ Heeft sinds 2019 een subsidieregeling voor basisscholen
 - ✓ Vindt dit vanuit verschillende beleidsthema's belangrijk: meer groen in de stad, klimaatadaptatie, biodiversiteit, gezondheid en onderwijs.
-

Tips van de gemeente Rotterdam

- **Begin klein.** Bijvoorbeeld met de aanpak van één of twee schoolpleinen. Daarbij maakt de grootte van de school of het schoolplein niet uit. Zelfs bij een klein plein kun je al een heleboel leuke dingen doen voor meer speelplezier.
- Veel scholen hebben moeite met het **onderhouden** van een groenblauw schoolplein. Probeer daarin mee te denken met de scholen. Rotterdam heeft bijvoorbeeld een koppeling gemaakt tussen een scholenkoepel en de opleiding Groenonderhoud, waar een gebrek aan **stageplekken** was. Het onderhoud is nu geregeld én de opleiding heeft genoeg stageplekken.

De Rotterdamse kijk op een groenblauw schoolplein

Jaren geleden trokken steeds meer gezinnen met jonge kinderen weg uit de Rotterdamse stadswijken rondom het centrum. Daar wilde de gemeente wat aan doen, en startte daarom een project met als ideaalplaatje: aantrekkelijke schoolpleinen, die ook toegankelijk zijn voor kinderen uit de buurt.

Ondanks het vooruitzicht van een hoge subsidie, waren veel schooldirecteuren niet direct enthousiast. Met moeite werden enkele scholen gevonden. Toch was het eerste figuurlijke zaadje geplant. Toen de gemeente in 2018 op verschillende plekken in de stad begon met het vergroenen van 20 extra hectare, namen scholen zelf het voortouw en informeerden of hun schoolpleinen ook konden meedoen en de subsidieregeling verlengd kon worden. Dat was het begin van het programma 'Groenblauwe schoolpleinen' met een nieuwe subsidieregeling voor basisscholen in de hele stad. Dit programma is nu uitgegroeid tot een breed gedragen gemeentelijke aanpak, waarbij er ook een regeling is voor nieuwbouw scholen. Ook heeft de gemeente een aantal openbare schoolpleinen aangepakt.

“Ons groenblauwe schoolplein is iedere dag weer een ontdekkingstocht voor de kinderen: een heemtuin, paadjes, verstopplekken, hoogteverschillen, een waterpomp met gootjes, een wilgentenenhut en een klimhut. Het valt op dat er tijdens het spelen veel minder ruzie wordt gemaakt dan voorheen.”

Femke Bouwer, leerkracht Vrije School Vredenhof

“Op ons groenblauwe schoolplein ontstaat heel ander spel, dat is voor kinderen eigenlijk veel beter. Je kunt hier meer je eigen spel maken, het hoeft niet volgens bepaalde regels. Er is daarom minder strijd.”

Luuk Bijl, directeur Basisschool Fridtjof Nansen (Jenaplan)

De schoolpleinen van morgen

Er zijn nu 40 groenblauwe schoolpleinen in Rotterdam. Speelnatuur en beleving staan op deze pleinen centraal. Met kruipdoor-sluipdoorpaadjes, plekken om te klauteren, materiaal om hutten mee te bouwen en water en beplanting om mee te spelen. Ook belangrijk is het planten van genoeg bomen, voor natuurbeleving en schaduw.

In Rotterdam wordt gewerkt aan het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2024 -2027, de lijst van scholen die nieuwbouw of renovatie krijgen. Het schoolplein wordt hierin voor het eerst serieus meegenomen. De rol van de gemeente is daarbij erg belangrijk. Miranda Nauta, programmamanager ‘Rotterdam gaat voor groen’ bij cluster Stadsontwikkeling, legt uit waarom:

“Een schooldirecteur doet één keer in zijn of haar leven een nieuwbouwproject en denkt dan: ‘zo’n plein komt nog wel’. Die weet niet dat de plannen ervoor al aan het begin van het nieuwbouwtraject meegenomen moeten worden. Dat is veel handiger. Wij zagen een aantal keer dat een schoolgebouw klaar was, plein betegeld, en de school bij ons aanklopte: “we willen ook nog wat met het plein, kunnen we subsidie krijgen?”. Dat is zonde van de investering. We willen dat het plein gewoon meegaat in het proces. Zo bespaar je ook geld.”

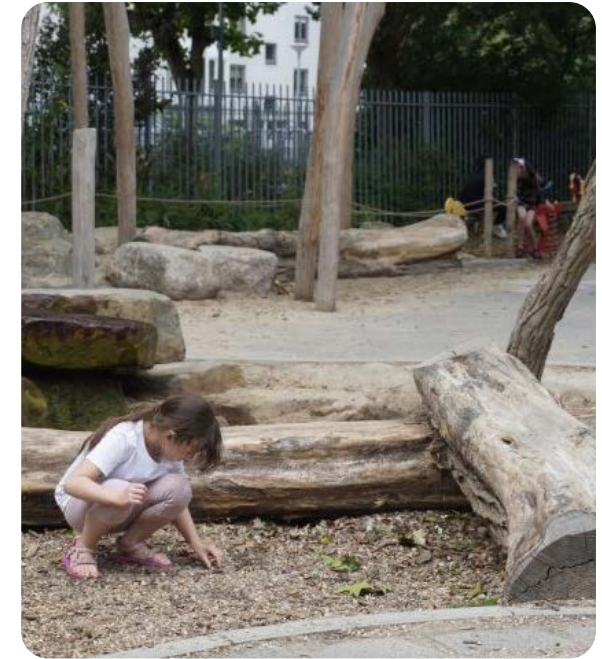
Een groenblauw schoolplein, zo pakt Rotterdam dat aan

De afdelingen Stadsontwikkeling, Stadsbeheer en Onderwijs werken nauw samen aan meer groenblauwe schoolpleinen. Het draagvlak voor de schoolpleinen wordt binnen de gemeente steeds groter.

In de praktijk zijn er ook nog wat struikelblokken. Voorbeelden daarvan zijn veiligheid, beheerbaarheid, slijtage en vies worden. Daarom geeft het projectteam van de gemeente, naast subsidie, ook advies en inspiratie. Zo werkt de gemeente nu bijvoorbeeld samen met de buurt aan de organisatie van laagdrempelig toezicht. Denk hierbij aan pleinstewards of sleutelbeheer met ouders.

Elijan Bes (projectmanager Stadsontwikkeling):

“Ik wil vooral meegeven dat je het gewoon moet gaan doen. Als je er tegenop ziet of het spannend vindt: laat je inspireren door andere gemeenten. Begin met kleine stapjes. Wij hebben een heleboel geleerd in de afgelopen jaren: elk schoolplein is uniek en vraagt om maatwerk.”

“Er wordt nu echt ontzettend veel gebruik gemaakt van ons plein na schooltijd en in het weekend. Dit helpt ook om nieuwe ouders en kinderen aan te trekken. In de zomer organiseren ook andere organisaties activiteiten op ons plein.”

Merel van Westen, adjunct-directeur De Pionier School

Financiering en ondersteuning

Rotterdam ondersteunt scholen met een subsidie tot maximaal 80.000 euro. Hiervan is maximaal 8.000 euro voor het ontwerp, 62.000 euro voor de aanleg van het schoolplein, 5.000 euro voor het beheer in het eerste jaar en 5.000 euro voor de organisatie van activiteiten voor buurtkinderen.

Een voorwaarde is dat het schoolplein na schooltijd toegankelijk is voor buurtkinderen. Scholen in een buurt met weinig groen en waar bijvoorbeeld regelmatig wateroverlast is, maken meer kans op subsidie. Net als scholen in buurten waar veel overgewicht voorkomt onder kinderen of waar weinig speelruimte is.

De gemeente kiest er bewust voor om vooraf niet te veel harde eisen stellen aan het eindresultaat. Zo behouden de scholen meer keuzevrijheid. In de praktijk blijkt trouwens dat tot nu toe ieder schoolplein heel goed binnen de visie van de gemeente past. De gemeente houdt wel oog voor kwaliteit, door het voorlopig en definitief ontwerp van ieder schoolplein te bekijken voordat de uitvoering start.

Groenblauwe schoolpleinen maak je samen

De gemeente geeft leerkrachten ook de mogelijkheid om een training over buitenlessen te volgen. En voor de schoolkinderen is er een bezoek aan natuurspeeltuin de Speeldernis. Hier ontdekken ze welke attributen of inrichting ze leuk vinden voor hun eigen schoolplein. Deze inspiratie nemen ze dan weer mee in het ontwerp.

In een grote stad als Rotterdam blijkt dat draagvlak vanuit de school het belangrijkste uitgangspunt is. De gemeente ziet dat steeds meer scholen gemotiveerd zijn en daarbij gebruik maken van de buurt en betrokken ouders. **Femke Bouwer**, leerkracht op Vrije School Vredenhof, zegt daarover:

“Wij willen dat kinderen tot 19 uur ’s avonds op ons plein kunnen spelen. Liefst ook in het weekend. Door bijvoorbeeld een speeltuinvereniging te starten met ouders willen we dit voor elkaar krijgen.”

“

Vincent Karremans

Wethouder Handhaving, Buitenruimte en Mobiliteit

Elke euro die we in onze groenblauwe pleinen steken, verdienen we meervoudig terug. Hoe leuk is het voor kinderen om in zo'n groene oase te spelen en leren! Tegelijkertijd pakken we hittestress en klimaatadaptatie in de buurt aan.

Bij de gemeente Rotterdam streven we ernaar dat groenblauwe schoolpleinen over zeven jaar 'normaal' zijn. Dat is een uitdaging. Prioriteiten stellen en betrokken, gepassioneerde mensen zijn daarvoor cruciaal. Gelukkig hebben wij mensen als Miranda Nauta, onze programmamanager Stadsontwikkeling. Zij werkt hier al veel jaren met verstand, kennis en passie aan.

Wij zijn een grote stad en 85% van ons oppervlak ligt onder de Maas. Regenwater goed opvangen is voor ons een enorme uitdaging. Ik realiseer me ook dat daarvoor veel geld nodig is. In Rotterdam hebben we daarvoor aanzienlijke bedragen beschikbaar.

Wij vinden het belangrijk dat onze groenblauwe schoolpleinen niet alleen tijdens schooluren open zijn, maar ook daarbuiten. Natuurlijk kan en lukt dat niet overal. Problemen met afval, vernieling en drugsgebruik spelen hier ook. Daarom kun je allerlei redenen bedenken om het niet te doen. Maar wij kiezen ervoor om het gewoon wel te doen, en de problemen die ontstaan zo goed mogelijk aan te pakken.

Tips van Vincent Karremans:

- **Durf te verkopen dat 'groen' een 'need to have' is.** Vertel scholen het verhaal dat vergroenen vroeg of laat moet gebeuren.
- **Voeg portefeuilles samen, zodat er meer budget is.** Wij zijn ervan overtuigd dat groenblauwe schoolpleinen op meerdere vlakken impact hebben. Denk aan meer welzijn van de kinderen, meer spel en minder pesten, meer bewegen en minder overgewicht én klimaatadaptatie voor betere wateropvang.
- **Werk samen met de scholen, ouders, kinderen en buurtbewoners.** Samen vind je goedkopere en slimme oplossingen. Bovendien vergroot dit het draagvlak voor verandering.

”

Rotterdam in beeld:

“Nu denk ik... spelen!”

Dit document is in 2023/2024 opgesteld door Jantje Beton en IVN
Natuureducatie in samenwerking met de gemeente Rotterdam en diverse
Rotterdamse scholen.

Meer lezen?

Kijk snel naar
de aanpak van:

Gezonde schoolpleinen is een project van

ivn natuur
educatie

JANTJE **BETON**